

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cencoglasov
1 stoip, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pri večjem D
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
cineva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.347
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

„Luč z vzhoda“

Moskva, aprila meseca.

Čujemo, da se zapadni tisk v zadnjem času zelo pritožuje nad dejstvom, da sovjetska vlada preplavlja evropske trge z blagom iz Rusije, katerega po naravnost nemogoče nizkih cenah prodaja. Na tak in podoben način, tako po pravici zaključuje evropski tisk, se dela umazana konkurenca evropskim producentom in umetno povzroča gospodarska kriza na zapadu.

Naši sovjetski politični in gospodarski krogi se seveda temu ogorčenju propadajočega zapada smejejo v pest. Za take »buržuazne« moralne pojme namreč, kakor je ogorčenje zaradi umazane konkurence, pri nas v Rusiji danes nimamo tudi najmanjšega smisla. Ravno te dni smo ustanovili na moskovski univerzi — prosim, ne smejte se — »otroško visoko šolac« s kurzi brezbožništva, na katerih se bo predavalo o temi, kako se lahko živi brez Boga in krščanske etike. Sicer se pa pri nas od prvega dne boljševiške revolucije povsod uči, da morala ni nič absolutnega, da je samo odraz gospodarskih razmer in produkcijskih metod in da je vsakokratna etika samo sredstvo v rokah vladajočega razreda, da lažje obvlada takozvane nižje sloje. Sploh je etika samo produkt razvoja in se ravna izključno po razrednih interesih. Tako se tudi boljševiška družba v odnosih človeka do človeka ravna le po svojem materialističnem razrednem interesu. Najvišji interes sovjetske države je, da razvema svetovno revolucijo in iztrebljenje Evropecev po Evropi. V to svrhu se sme rabiti vsako, ki cilju vedeče sredstvo, naj bo po zapadnih pojmihi še tako nemoralno. Kajti morale v smislu »propadajočega krščanskega nazora Evrope« itak ni. Ta nauk raznašajo naši boljševiki — mimogrede rečeno — tudi med Kitajce, katerih se ta morala zelo prijemlje.

Vrnimo se torej na našo temo. Rajni Krasin, ki je bil predstavitelj sovjetrov na Angleškem in jim ni služil toliko iz komunističnega prepričanja, kolikor zaradi kariere, pa deloma tudi iz odkritosrčne želje, da bi se Rusija gospodarsko opomogla, nam je tajnost sovjetske zunanje trgovine precej razodel. Metoda, da se v Evropi kupujejo izvestni izdelki, n. pr. avtomobili, železne tračnice, traktorji in druge vrste stroji, obenem pa skušajo evropski trgi preplaviti s kolikor mogoče cenenimi ruskimi produkti, n. pr. lesom, maslom, jajci, vinom, šampanjcem, kaviarom, suhim sadjem, pa tudi različni izdelki domače, zlasti pletarske obrti, je že stara. Sovjeti so se je vnovič posluževali l. 1921., ko so uresničevali načrt zavojevanja Francije, ki so sovjetov za nobeno ceno ni hotela priznati. Rusija je takrat s pomočjo svoje gospodarske centrale v Evropi, tako zvanega »Arkosa« v Londonu, podkupila razne francoske časopise, da so začeli delati reklamo za ruske agrarne in obrtne produkte, češ kako poceni da so. Obenem so sovjeti v Franciji naročili različne industrijske izdelke in tako naredili sebi v francoskih meščanskih krogih ugodno razpoloženje, ker se je pač o sovjetski Rusiji in njenem gospodarstvu ter bodočnosti veliko pisalo. G. Poincaré sicer sovjetov kljub temu ni priznal, pač pa je zaradi zainteresiranosti gospodarskih krogov moral dovoljevati gospodarskim agentom sovjetov viza za sprejem naročenih strojev. Ti trgovski agenti so seveda vsi uslužbenici naše tajne policije GPU in Kominterne, pa so pod varstvom diplomatske nedotakljivosti, iz katere se sovjeti doma kot iz meščanske ustanove delajo pošteno norca, mirno vršili svojo razruševalno propagando za iztrebljenje človeka po človeku, ali z drugimi besedami, za svetovno revolucijo.

Čujemo, da je Krasinov najboljši sodružnik Jurij Solomon pravkar izdal v Bruslju, kjer zdaj živi, knjigo »V službi sovjetrov«, kjer politično moralno sovjetov v tem oziru dobro odkriva. Za nas te stvari niso nobena tajnost. Čudimo se samo zapadu, ki se da od naših mogotcev tako sijajno dupirati. Torej, že rajni Krasin je spoznal sovjetov, da je 75% vseh izdelkov, ki jih je producirala Rusija za izvoz v inozemstvo, navaden izmeček ali »Ausschuss«, kakor pravijo Nemci. Kaj drugega pri srednji ali slabi kvaliteti naše industrije sploh ni pričakovati. Izmečkov pa seveda zapad ne kupuje. Tu je treba izvažati le blago prama kvalitete, to se pravi, naravnost izbor. Ker pa je tu na poti konkurenca evropske produkcije same, je treba, da se rusko blago prodaja daleč pod tem, kar rusko produkcijo samo stane, ali pa recimo, daleč pod lastno ceno. Le na ta način je možno, da ruska vlada dobiva dolarje in funte, s katerimi na eni strani zopet kupuje evropske izdelke, na drugi pa z bajeslovnimi vsotami plačuje komunistične agente, ki po vsem svetu propagirajo željno pričakovano svetovno revolucijo.

Vi me sprašujete, kaj pa je z izmečkom? No, izmeček se proda ruskemu odjemalcu, ki ga po najvišjih cenah kupuje, oziroma je primoran kupovati. Na ta način se potem na škodo ruskega konsumenta, to se pravi 80% kmečkega prebivalstva in pa 15% delavstva, vzdržuje ravnotežje našega budžeta. To se pravi, od ruskega kmetja je treba iztisniti poslednje zrno žita, poslednja sraga, s katero plača državno škarto, v katero se odeva in s katero svoje polje obdeluje, ostalo pa gre v evropska pristanišča, kjer se prodaja po neverjetno nizkih cenah. Tako naš kmet nikdar ne pride na zeleno vejo, ampak mora s svojimi krvavimi žulji plačevati propagando za svetovno revolucijo, ki si je sam niti najmanj ne želi. Pa tudi delavec je zaradi tega pri svojem zaslužku tako prikrajšan, da živi neprimerno slabše od evropskega, ki mu

Republikanska agitacija v Španiji

Baski in Katalonci zahtevajo federativno republiko

Pariz, 30. apr. d. Medtem ko se pozornost mednarodne politične javnosti obrača k dogodkom v Indiji in bombnemu atentatu na sovjetsko poslaništvo v Varšavi, se v Španiji odigravajo dogodki, ki utegnejo imeti dalekosežne posledice.

Najbolj opasno za sedanji položaj je gibanje za avtonomijo Katalonje, kateremu se je pridružilo prvič v zgodovini gibanje za avtonomijo Baskov. Katalonci, ki se ponasajo, da so vrgli režim Primo de Rivero, so začeli svoj stari avtonomistični pokret na popolnoma novi bazi, zahtevajoč v govorih in tisku izrecno federativno špansko republiko. To parolo je izdal vodja katalonizma polkovnik Macia, ki se od leta 1926. dalje, ko je bil aranziral puč proti Primo de Riveri, nahaja v Bruslju, kamor je iz Španije zbežal. Katalonci zahtevajo od vlade generala Berenguera, da Maciji nemudoma dovoli povratek v domovino.

Macia je po svojih pristaših zanetil med tem avtonomistično kampanjo tudi v mali baskiški provinci, ki naj se prikloni Kataloniji. Ta agitacija se širi iz Pamplone.

Razburjenost Kataloncev je prišla posebej do izraza preteklo soboto, ko je dospel iz

Francije nazaj v Barcelono znani katalonski agitator Jacques Compte, ki je bil svoj čas od vojnega sode obsojen, da je poizkusil atentat na kralja. Berenguer ga je zdaj pomilostil. Katalonci so mu priredili velik demonstrativen sprejem, na katerem so padali vzkliki proti kralju, monarhiji in vladi. Policija je bila primorana nastopiti z orožjem, pri čemer je bilo 33 oseb ranjenih, med njimi 18 težko. Tudi Compte je bil ranjen in sicer lahko.

Katalonski pokret ni samo sam na sebi jak, ampak ima podporo tudi v španskih republikancih, ki čedalje bolj vehementno nastopajo proti monarhiji. V tem oziru se posebno komentira govor bivšega socialističnega poslanca Indalecio Prieta, ki je te dni imel govor v najuglednejšem znanstvenem inštitutu Madrida, v Ateneju, v katerem je monarhijo najvehementneje napadal, rekoč, da jo je mogoče vreči le z revolucijo. Vendar monarhisti temu ne pripisujejo veliko pomena, ker so i sami dobro organizirani ter smatrajo radikalne republikanske govore zgolj za sredstvo gotovih politikov, da zlezejo na vrh. Pač pa jih skrbi izjava Prieta, da bodo republikanci katalonsko in baskijsko regionalistič-

no gibanje izrahlil v svoje svrhe, čeprav — kakor je izjavil — nikdar ne bodo dovolili naravno edinstvo ogrožajočega separatizma.

Prieto je v Ateneju napadel tudi nekatere visoko stoječe osebe, češ, da so udeležene na več podjetjih bivše diktature, zlasti pri koncesiji za železnico iz Ontanede v Catalunya. Ta železnica da je brez vsakega gospodarskega pomena in služi samo strategičnim ciljem angleške politike, ki da je gotove ljudi bogato podkupila. Istotake korupcije da so se dogodile pri Telefonski družbi, ki je severnoameriško podjetje.

Dne 8. maja bo v Ateneju govoril Unamuno, od katerega se pričakujejo še hujši napadi na monarhijo.

Vlada dovoljuje govornikom popolno svobodo besede. Volitve pa očitno zadržuje. V Barceloni so tudi zelo slovesno sprejeli bivšega ministra zunanjih zadev, Santiaga Alba, ki ga je Primo de Rivera prisilil k begu v Francijo. Alba pa ni hotel govoriti, ampak je izjavil, da bo govoril šele po vrnitvi vseh ustavnih svobod. Splošno se misli, da bo Alba bodoči ministrski predsednik, ker je pri Kataloncih priljubljen.

V enem letu zgradi Italija 29 vojnih ladij

Doseči hoče enakost s Francijo na morju

Rim, 30. apr. n. Ne da bi zgubljala čas, je Italija že danes začela izvajati posledice iz mornariškega konflikta, ki je ostal v Londonu nerešen med Rimom in Parizom. Današnji italijanski ministrski svet je po poročilu mornariškega ministra sklenil, da zgradi l. 1930. 29 novih vojnih ladij, ki bodo italijanski mornarico povečale za 42.900 ton. Zgradile se bo 1 križarka po 10.000 ton, 2 zavarovani poizvedovalni križarki po 5100 ton, 4 torpedovke za visoko morje po 1240 ton in 22 podmornice, od katerih bodo 4 tipa takozvanih podmorskih križark po 1390 ton, 6 podmornic po 810 in 12 po 610 ton. Iz poročila ministrskega sveta ni razvidno, iz kakšnih sredstev se bodo plačevale te ladje.

Italija se prizadeva z vsemi silami, da ne bo ostala za Francijo s svojimi pomorskimi

oborožitvami. Pa ne samo to, tudi zamujeno hoče popraviti. Kakor naglašajo prvi kratki komentarji v listih, hoče Italija dejansko pariteto s Francijo doseči ravno radi tega, ker je Francija niti teoretično ni priznala. »Lavoro fascista« piše, da se je Francija norčevala radi italijanskih zahtev, češ da Italija nima sredstev, da bi svoje zahteve uresničila. Italija bo čuvala tudi na morju svoje nesporne pravice kot vesela. »Giornale d'Italia« že vnaprej odgovarja na odmev, ki ga je gotovo pričakovati iz Francije. Omenjeni list piše, da Italija s spolpolnitvijo svojega oboroževanja nikakor ne namerava začeti tekmovalja z drugimi državami ali proti njim koncentrirati svoje sile in svoje načrte, temveč izkorišča pridobljeno svobodo delovanja, da se uredi tako, kakor to zahteva njena misija in ravnotežje.

Razgovor med Schobrom in Briandom

V Parizu se odloča tudi notranjepolitična usoda Avstrije — Schober zanihava, da bi Avstrija gradila strategične ceste

Pariz, 30. aprila. n. O večeršnjih razgovorih avstrijskega zveznega kanclerja dr. Schobra z Briandom poroča oficiozni komunik, da bo javnost najbrže šele v par mesecih zvedela podrobnosti o tem, kar sta se državnik razgovarjala in dogovorila o bodočnosti Avstrije. V tem poročilu je pomembna prav za prav samo ugotovitev, da se razgovori nikakor niso omejili samo na zunanje politično polje, temveč da je dr. Schober porabil priliko tudi za to, da je francoskega zunanjega ministra informiral tudi o avstrijskih notranjepolitičnih razmerah.

To sicer ni navada med državniki neodvisnih držav, če pa je dr. Schober to kljub temu storil, je storil to pač zato, da se opraviči radi hudih napadov, ki so jih v francoskih listih izzvale njegove notranjepolitične reforme, na drugi strani pa tudi radi tega, ker se ravno v Franciji zelo živahno zanimajo za notranjepolitične razmere v Avstriji. Oficiozni francoski listi to tudi očitno kažejo v obširnih komentarjih, ki so jih posvetili dr. Schobru.

Ko se je Franciji izjalovil prvotni načrt, spraviti Avstrijo potom federacije obdonavskih držav v tabor lastnih zaveznikov, je vi-

dela v državni in politični neodvisnosti Avstrije neobhodno potrebno jamstvo za ohranitev političnega ravnotežja v srednji Evropi ter smatra, da more doseči ta cilj samo s tem, da dobi Avstrija močno vlado, ki bi imela nasproti notranjepolitični opoziciji potrebno avtoriteto in jakost, da dirigira avstrijsko politiko po volji in željah inozemskih upnikov. V Parizu smatrajo, da je dr. Schober za to sposoben. Zato je tudi razumljivo, da so vsi pariški listi dr. Schobra dobro sprejeli, kar se sicer zgodi samo pri državnikih zaveznikih ali prijateljskih držav. — Seveda se tudi dr. Schobru ne bo moglo odreči, da je z nenavadno spretnostjo in prožnostjo znal pridobiti zase in za Avstrijo dobro razpoloženje.

Pariz, 30. apr. n. Dr. Schober je izjavil v »Petit Journalu«, da je likvidacija vzhodnega reparacijskega vprašanja osvobodila odnose Avstrije do direktnih sosedov vseh političnih ovir, ki so do sedaj ovirale gospodarsko sodelovanje. Dalje je izjavil, da je bil glavni predmet pariških pogajanj sklenitev posojila za financiranje gospodarskega programa v Avstriji, katerega prvi del obsega modernizacijo telefonskega omrežja ter zboljšanje cest, posebno železnice. Avstrija je pravo križišče v

evropskem prometu. Nova cestna zveza od severa proti jugu preko Alp in od Celovca do Gradca nikakor ni strategična. Sicer je to krajša zveza med Italijo in Madjarsko, vendar pa jo že leta in leta zahteva domače prebivalstvo, in se ne bo zgradila s sredstvi novega inozemskega posojila, temveč s prispevki interesiranih dežel in zvezne vlade. Dr. Schober je s svojim sprejemom v Franciji zelo zadovoljen ter upa, da so tam posebno dobro razumeli miroljubne linije avstrijske zunanje politike.

Pariz, 30. apr. n. Predsednik francoske republike g. Doumergue je danes popoldne sprejel v Elizeju avstrijskega zveznega kanclerja dr. Schobra. Izročil mu je pri tem veliki križ častne legije, najvišje odlikovanje francoske republike. Nato je imel dr. Schober kratek razgovor z ministrskim predsednikom Tardieuem. Na koncu svojega pariškega bivanja je dr. Schober sprejel še časnikarje, katerim je dal obširno poročilo o vsem avstrijskem političnem in gospodarskem položaju.

Vprašanje našega posojila

London, 30. apr. n. Kakor doznava vaš dopisnik iz londonske City, je nekoliko upanja, da se bodo obnovila pogajanja za jugoslovansko posojilo. Jugoslovanski finančni minister bo najbrž sam odšel v kratkem v London, da bo na licu mesta proučeval možnost večjega posojila za Jugoslavijo. Smatra se, da bo odšel jugoslovanski finančni minister v London radi posojila le tedaj, če bo imel uspeh avstrijski zvezni kancler dr. Schober, ki ga jutri pričakujejo v Londonu.

Dr. Beneš o vzhodnih reparacijah

Praga, 30. apr. n. Zunanji minister dr. Beneš je v »Pravo Lidu« izjavil, da je zadovoljen z rezultatom pariške konference za vzhodne reparacije, posebno ker so se v Parizu haški dogovori diktirali na jasen in nedvoumen način. Dogovori so velikega finančnega pomena posebno za Madjarsko, pa tudi velikega političnega pomena kot del velike mirovne akcije, likvidacije povojnih bojev in konfliktov in likvidacije vojnega duha sploh. Pospešili so likvidacijo srednje Evrope in povzročili preokret-k notranjepolitičnemu delu, k sporazumevanju in gospodarskemu sodelovanju ne samo v Mali antanti, temveč tudi v Avstriji in Madjarski. Pariški dogovor ne pozdravlja samo Češkoslovaška in Madjarska, temveč tudi Srednja Evropa in Evropa sploh. Dr. Beneš bo potem, ko se vrne iz Zeneve, podal v parlamentu obširno poročilo o pariških pogajanjih.

Konferenca Male antante

Praga, 30. apr. n. Letošnja konferenca Male antante bo sredi junija in sicer najbrže od 16. do 18. junija v Štrbskem Plesu.

ga skušajo sovjetski mogotci predstaviti kot največjega sužnja kapitala, od katerega ga je treba osvoboditi.

Kakor se sovjeti ne ozirajo na ruskega konsumenta, kojega nezadovoljstvo lahko ukrotijo s proslulim Političnim uradom, tako jim tudi ni nič mar, da njihova umazana konkurenca na evropskih trgih povzroča tam čedalje večjo delovno krizo. Oni so že Krasinu na tozadevne pomisleke odgovorili: »To je vendar sijajno; čim huje je v Evropi, tem boljše za nas, kajti povečanje armade brezposelnih je ena glavnih postavk v našem računu, da se razvema svetovna revolucija po vsem svetu.«

Opozoriti Vas pa moram radi razumevanja, kako je konkurenca sovjetov z evropsko produkcijo mogoča, še na dejstvo, da imamo v Rusiji večmilijonsko armado zanemarjene mladine, sirot, takozvanih »lišencev«, to je onih, ki ne uživajo nobenih državljanjskih pravic, in pa razlaščenih »kulakov«, da ne omenjam političnih in drugih kaznjencev, ki državi zastoj, oziroma za človeka nevredno malenkost delajo in tako omogočajo ta sistem. Če pomislite, da danes i ves kmetijski in delavski stan, izvemši vladajoče vrhove, dela svetom slično tlako, si lahko predstavlja, kako naš »raja« na zemljič v resnici izgleda.

Belgrajski proces

Zasliševanje Hadžija zaključeno — Tretji obtoženec Franekić izjavlja, da ni kriv

Belgrad, 30. apr. k. Šesti dan razprave se je najprej nadaljevalo zasliševanje obtoženega Hadžija. V dvorani je bilo opaziti, da je skoraj polovico odvetnikov manjkalo. Ob priliki zasliševanja obtoženega Hadžija je prišlo do nekaterih zanimivih momentov.

Najprej mu je stavljal vprašanja dr. Trumbić. Med drugim ga je vprašal, kaj ve o jugoslovanski čitalnici, organizaciji akademikov na zagrebški univerzi. Obtoženi pravi, da izvršuje jugoslovanska čitalnica danes isto vlogo, kakor jo je svojčasno izvrševala Orjuna. Da so na univerzi svojim tovarišem pretili, pravi, da mu je znano, da je bilo zelo veliko nezadovoljstvo radi poslovanja funkcionarjev, od katerih je bil predsednik Ivan Zdošek plačau od upravnih oblasti z 2500 Din mesečno. Radi tega delovanja upravnega odbora je prišlo do tega, da je bil imenovan komisariat.

Nadalje ga Trumbić vpraša, kako je bilo z njegovim bratom. Obtoženi pripoveduje, da se njegov brat nikdar ni zanimal niti ni aktivno sodeloval v politiki. Nekega večera je bil napaden od neznanega mladeniča, ki ga je dvakrat ranil z nožem v levo stran prsi. Samo dejstvo, da je nosil s seboj zavoj s čevlji, se je zahvaliti, da ni bil takrat umorjen.

Nato je dobil besedo odvetnik dr. Čulić. Zahteval je, da sodišče odgovori na tale nasprotja, ki so v obtožnici:

1. Njegov klient se obtožuje, da se je dogovarjal z ostalimi radi atentatov na poklonitveno deputacijo okrog 20. novembra. Istočasno se v obtožnici trdi, da je v zagrebškem občinskem svetu padla ideja in beseda o tem, da se pošlje deputacija v Belgrad, 28. novembra. To je anahronizem. Zato prosi, da se ta točka obtožnice njemu objasni.

2. Glede gesla Lohengrin, za katerega se pravi v obtožnici, da ga je Hadžija povedal Begiču, da bo k njemu poslal po denar nekega mladeniča, ki mu bo rekel geslo »Lohengrin«. Istočasno pa je v zapisniku, da je bil Hadžija v Sečjačkom domu s Prpičem, ki ga je ob tej priliki predstavil Begiču. Zato ni potrebno, da bi za Prpiča, ki je torej znan z Begičem, bilo potrebno še posebno geslo.

Državni pravnik odgovarja na to vprašanje, da ni nobenega zakonitega predpisa, na podlagi katerega bi on moral dajati tak odgovor, pač pa pravi, da bo o tem govoril, ko pride na vrsto obtoženi Begič.

Državni tožitelj je pričel z zelo dolgotrajnim izpraševanjem Hadžija, ki je vztrajal pri svojih izjavah, oziroma ni hotel na vprašanja odgovarjati. Pri tej priliki je državni pravnik predložil sodišču ponovne dokaze, da so se obtoženi medseboj dogovarjali, kako se bodo zagovarjali. Sodišču je predložil pismo, ki se takoj čita. To pismo se je našlo pri obtoženem Hadžiju v preiskovalnem zaporu. V pismu se obtoženi Hadžija opozarja na to, da naj vsi obtoženci sprejmejo znano komunistično taktiko,

ki se je izkazala kot zelo dobra, da nobenega ne obremenjujejo, ničesar ne priznajo razen tistega, glede česar so bili zasačeni in flagranti. Samo tista dejanja, ki so jim dokazana, naj priznajo. Taki obtoženci, ki se jim taka dejanja dokažejo, naj obenem prevzamejo na svoje rame tudi krivdo ostalih soobtožencev, da bi jih na ta način rešili.

Obtoženi pripozna, da se je to pismo našlo pri njem. Državni tožitelj nadalje opisuje, kako so se dajali obtoženemu Hadžiju nasveti, kako naj izpove o vseh dejanjih, da se bo z ozirom na to smatralo, da je to pismo pisal Bernardić.

Tretji obtoženec: Martin Franekić.

S tem je bilo zasliševanje Hadžije končano. V dvorani je bil poklican tretji obtoženec Martin Franekić. Star je kakih 30 let, trgovski potnik, zelo visok, svetlih las, zelo temperamenten. Izjavi, da je obtožnica razumel, da pa ni kriv. Obtožnica ga obremenjuje:

1. Da je bil član teroristične tajne organizacije. Obtoženi pravi, da ji ni mogel pripadati, ker niti ni vedel za njen obstoj.

2. Da je obtoženec skupno s člani te tajne organizacije lansko leto neko noč iskal po zagrebških lokalih generala Belimarkovića, generala Tomića, policijskega ravnatelja dr. Bedekovića in sploh višje uradnike in častnike v namenu, da bi skaterga od njih ustrelil. Obtoženec tega ne prizna.

3. Da je obtoženi Franeković sodeloval pri nabavi peklenjskega stroja, s katerim naj bi se porušil železniški most pri Martincu pri Zagrebu. Pri tej točki obtožnica obtoženi prizna, da je nabavil smodnik, titanit, kable in baterijo v ta namen, da bi iz teh snovi v Karlovcu napravil peklenjski stroj. Te stvari je nabavil dvakrat, prvič za peklenjski stroj, ki naj bi se zažgal na predvečer 1. decembra neposredno pred proslavo dneva zjedinenja, drugič da je nabavil te stvari za peklenjski stroj, s katerim naj bi se spustil v zrak ta most. Vendar pa naj bi se ta eksplozija izvršila pol ure pred odhodom vlaka, da bi ne bilo ljudskih žrtve.

V glavnem priznava, da so protokoli njegovih zasliševanj pred preiskovalnim sodiščem točni, da pa po vsebini ne odgovarjajo resnici in da je dal te izjave iz strahu, da ga ne bi zopet izročili policiji. Glede obeh peklenjskih strojev pravi, da so se o tem dogovorili Hadžija Prpić in ostali. Pri tej priliki se ugotovili, da so take demonstracije potrebne, da bi zunanji svet opozorili na dejstvo, da hrvatski narod ni zadovoljen. Priznava, da je denar dobil od Prpića, in sicer 1800 Din, da je mogel nabaviti vse materialije, ki so potrebne za peklenjski stroj. Glede revolverja, ki se je našel pri njem, priznava, da ga je dobil od Bernardića, tisti večer, ko se je Bernardić ranil in da ga je pozneje izročil raznim osebam, končno pa soobtoženemu Stefanu.

Citanje zapisnikov se je zavleklo čez eno. Nato je bila razprava prekinjena, nadaljevala se bo jutri ob 8.

Obsodba slovenskih komunistov v Rimu

Rim, 30. apr. l. Včeraj je stala pred Izrednim sodiščem za zaščito države skupina goriških komunistov, večinoma Slovencev, in sicer: Zavertanik Marij, Nardin Peter, Vizentin Anton, Kovec Adalbert, Zatti Angelo, Zagonik Anton, Zigmond Jožef, Gorkič Emil, Jark Daniel, Hravič Teofil, Hrovatin Franc in Keber Franc.

Imenovani so bili obtoženi, da so tvorili tako zvane komunistične »jačejke« po Goriškem v coni Vrtojbe, da so razširjali komunistične letake in delili podpore iz tako zvanega »Rdečega sklada«. Zavertanik in Nardin sta potovala s ponarejenimi potnimi listi v Francijo in ustanavljala mladinske komunistične celice, tako na pr. v Trzinu. Zavertanik je kot zapnik tretje internacionale za Goriško nosil ime »Bruno«. V Franciji je sprejel instrukcije emigriranih

laških komunistov za prekuščko propagando na Goriškem.

Med razpravo so se nekateri, zlasti Zavertanik, odkrito priznali kot komuniste. Keber je izjavil, da je bil komunist de leta 1926, potem pa je izstopil iz stranke.

Po govorih državnega tožilca in odvetnikov so bili obsojeni: Zavertanik in Nardin na deset let in devet mesecev, Vizentin na sedem let in šest mesecev, Kovec, Zatti, Zagonik in Zigmond na šest let, Gorkič, Jark in Hravič na štiri leta. Hrovatin je bil rešen obtožbe zaradi propagande in obsojen zgolj zaradi pripadnosti h komunistični stranki na eno leto in šest mesecev, dočim je bil Keber zaradi pomanjkanja dokazov sploh oproščen.

Poostrena cenzura v Indiji

Bojkot angleškega blaga se širi

London, 30. aprila, n. Ker se je v Indiji zopet uvedel indijski tiskovni zakon, zahteva indijska vlada finančna jamstva od raznih listov, posebno od nacionalističnih. Pokrajinska zveza indijskih listov v Delhiju je zato sklenila, da do nadaljnjega ne bo tiskala nobenih časopisov več ter da se ustavi tudi Gandijev organ »Mlada Indija«.

Trgovci z bombaževino v Delhiju in Bombayu so obvestili trgovinsko zbornico v Manchesteru, da ne bodo več prevzemali angleških bombažnih izdelkov, ker je bil razglašen bojkot angleškega blaga.

O dogodkih z bataljonom domačega vojska v Pešavarju ni nobenih nadaljnjih vesti. Smatra se, da vlada razširjanje tozadevnih vesti ne dopušča.

Lahore, 30. apr. AA. Tu sta bila aretirana doktorja Allum in Sayapal, ker sta razvijala revolucionarno propagando.

Komisija za proučevanje zakona o tehničnih šolah

Belgrad, 30. apr. AA. V ministstvu trgovine in industrije je imenovana komisija, ki bo proučila projekt zakona o tehničnih strokovnih, obrtnih šolah. Člani komisije so: Milutin Bojić, D. Korenić, načelnika ministristva trgovine in industrije Josip Reiser, ravnatelj srednje tehnične šole v Ljubljani, Kamilo Tomasić, šolski inšpektor v Sarajevu, Josip Bukovac, direktor srednje tehnične šole v Belgradu, Dragotina Šej, predsednik inženjske zbornice v Zagrebu, Moro Pop, upravnik strokovne šole v Tuzli, Dobrovič Matkov, inšpektor ministristva trgovine in industrije. Komisija bo do konca telesa zakonskega projekta, in končala svoje delo tekom 5 dni.

Kongres obrtnikov v juniju

Belgrad, 30. apr. AA. Včeraj se je vršila plenarna seja glavnega odbora državne zveze obrtnih združenj in esnafov. Po poročilih o delu v prošlem letu, ki so bila soglasno sprejeta, je bil odbor polnomočen, da skliče splošni kongres obrtnikov iz cele države v mesecu juniju. Dnevni red in točni datum bo določil glavni odbor. Na kongresu se bo razpravljalo o novem projektu zakona o obrtnih.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo, hladnejše vreme. Pričakovati je, da se bo vreme zboljšalo.

Laburisti o indijskem vprašanju

London, 30. apr. l. Dočim odgovor ministra za Indijo Wedgwooda Bema na interpelacijo Baldwin o položaju v Indiji, ki je prišla ob zopetnem sestanku parlamenta precej nepričakovano, ni prinesel nobenega novega momenta, češ, da vlada spremlja dogodke pazljivo in vzdržuje red, se iz krogov delavske stranke dobivajo sledeče informacije:

Lord Irwin se drži popolnoma pravilne taktike, da postopa s skrajno previdnostjo in da Gandija ne aretirajo, kakor to zahteva konservativno angleško časopisje, ki pravi, »da bi se nacionalistični pokret kmalu sesul sam vase, če bi Gandija poslali na oddih v kakšno trdnjavo v Birmie. Kajti Gandi postaja čimdalje bolj nervozen, čimbolj se podkralj omejuje samo na najpotrebnejše ukrepe za zagotavljanje javnega reda. Labouristi trdijo namreč, da je okolica Gandija z voditeljem čedaljebolj nezadovoljna, ker njegova propoved nenasilnega odpora nikamor ne vede, dočim bi kakšno veliko krvoprelitje, provocirano od angleške oblasti, takoj zopet razplamtelo pojemajoče energije.

Temu naziranjju se zdi, da daje prav cela vrsta političnih dogodkov zadnjih dni. Najvažnejši je vseindijski kongres parijev v Amratiju, ki se je najodločnejše izrekel proti Gandiju. Predsednik kongresa je izjavil, da nižje kaste Gandijeve akcije ne bodo podpirale, ker bodo vso škodo, ki jo bo nacionalistični pokret indskemu gospodarstvu prizadejal, morale nositi nižje kaste. Parije bodo na strani angleške oblasti proti bramencem in kšatrijam, ki hočejo podjarmiti nižje sloje.

Nacionalisti res delajo ogromne napake; zlasti so nestrpni napram parijam, ki so jih že v več krajih napadli in krvavo pretepali; prizanesli niso niti parijskim ženam in otrokom.

Drug važen dogodek je proglas liberalne indske stranke, ki se sicer nikakor ne postavlja na stran Anglije, pač pa obsoja vsako nasilno akcijo. Liberali napadajo pri tem angleško vlado, ker se noče izjaviti za čimprejšnje uredničenje dominijonskega položaja Indije. Zahtevajo, da naj vlada takoj objavi program

»Round-table konference«, ki je sklicana v London za mesec junij. Britanija naj se politike tlačenja brezpogojno odreče in prizna neodvisnost Indije v okviru imperia.

Muslimani zahtevajo zase bodisi v bodočem dominijonu bodisi v popolnoma svobodni Indiji najpopolnejšo avtonomijo in Gandija ne podpirajo. Za udeležbo pri »Round-table konference« so tudi. Njih edini zahtevek je: Muslimani so popolnoma enakopravni in se morajo sami vladati, naj se z Indijo zgodi karkoli hoče.

Nacionalistično gibanje samo vsaj nazunaj ni odnehalo in, kar se tiče bojkota angleškega blaga, se je celo ojačilo. Več nacionalističnih listov je prenehalo izhajati, ker je Gandi izdal parolo, da je boljše, če listi sami prenehajo, kakor da bi plačali od oblasti zahtevano visoko kavejco, ker bi to značilo priznanje angleške oblasti. Gandi je odredil, da naj šolski otroci z roko pišejo izvode listov, ki se bodo po deželi razpošiljali. Ženske in otroci se tudi zelo navdušeno aktivno udeležujejo akcije za uničenje vina iz palm in zatvarjanja alkoholnih lokalov ter za popolno abstinenco.

Na drugi strani ravna jo zelo nespametno indski vozniki v Kalkuti, ki štrajkajo, ker je vlada odredila opoldanski odmor za vole, oziroma vprežno živino. Taki nazadnjaki nacionalistom akcijo zelo kvarijo. Mnogo parijev zaradi surovega postopanja nacionalističnih pristašev z njimi prestopa v islam.

Moskovsko časopisje ne prikriva svojih simpatij s protiangelskim gibanjem v Indiji. Pravi, da je kampanja proti monopolu soli sicer ponehala, da pa se je ojačil bojkot proti angleškemu uvozu in da se je solidarnost Indcev organizirala v moč, ki bo v bodoče nepremagljiva. Baš to pisanje sovjetskega tiska ojačuje nepripravo razpoloženje angleške javnosti proti vsakim večjim koncesijam Indiji, ki bi jih delavska stranka in vlada sama rada dala, ne imajoč pomisleka tudi ne pred najpopolnejšo avtonomijo.

Ljubljanska občinska uprava

Važni sklepi zaradi novih gradbenih del in zaradi davščin

Ljubljana, 30. aprila.

Danes ob 5 popoldne se je vršila važna seja ljubljanskega občinskega sveta, važna zato, ker so bili na njej sprejeti dalekosežni sklepi za mestno komunalno politiko. Seji so prisostvovali prav vsi občinski svetniki. Otvoril jo je župan dr. Puc.

G. župan je sporočil, da banska uprava ni dovolila preimenovanja Napoleonevega trga v Gorlancov trg, ker to preimenovanje ni v skladu z zakonom o uličnih imenih.

Župan je dalje sporočil, da je ministristvo za finance odobrilo občinski proračun z edino razliko, da ni odobrilo diferenciacije občinskih doklad k državnim davščinam, temveč je odredilo unifikacijo 60% doklad.

Nato je prečital župan dopis banske uprave, ki sporoča mestni občini, da ji odstopa v upravo del Dunajske in Gosposvetske ceste.

Z današnjim dnem je pričela poslovati tehnična pisarna za regulacijo Ljubljance (kakor je »Slovenec« pred dvema dnevoma poročal). Banska uprava je za nadzorstvo pisarne odredila ing. Sbrizaja, tehnično osebo pa je dala na razpolago mestna občina. (»Bravo!« klic.)

Poročilo finančnega odseka.

G. Tavčar poroča o prošnji stavbene zadruge mestnih uslužbencev »Domatija« za jamstvo gradbenega kredita njenim članom. Mestni občinski svet je odobril jamstvo gradbenega kredita za znesek 2 milj. Din pod golovimi pogoji.

Več brezdomcev, ki nameravajo graditi barake za svoje družine, je prosilo mestno občino, naj še naprej izplačuje posojila za zgradbo teh barak. Odoben je bil nato v to svrhu nadaljni kredit 400.000 dinarjev.

Prošnji Marije Stulterjeve za jamstveni gradbeni kredit je bilo ugodeno.

Posestniku Černetu se je dovolila prodaja 100 m² cestnega sveta v kapucinskem predmestju. Za nujno potrebni zbiralni kanal v Vilharjevi ulici se je odobril kredit 1.800.000 dinarjev iz 3.5 milijonskega investicijskega posojila. Pri tej točki je podžupan prof. Jarc opozarjal na potrebo drugih velikih kanalov, zlasti pod Rožnikom.

Zgradba carinarne v dovoznih cest.

Dejansko najbolj važna in največjega pomena za bodoči razvoj mesta Ljubljane je bila zadnja točka poročila finančnega odseka. Šlo je namreč za odobritev kredita za zgradbo carinarne in tlakovanje dovoznih cest v carinarni. Zgradba carinarne bo veljala nad 11 milijonov dinarjev, z vsemi tlakovalnimi deli vred pa 21 milijonov dinarjev. Ta dela se bodo plačala iz kaldrinskega fonda, ki pa bo do konca leta 1931. narastel na znesek 11 milijonov in tri četrti. Poročevalec je predlagal, naj bi se najelo pri Državni hipotekarni banki 9% investicijsko posojilo v znesku 16 in pol milijona dinarjev. To posojilo pa bi se amortiziralo iz kaldrinskega fonda. Predlog finančnega poročevalca je bil soglasno in brez debate sprejet.

Tujsko-prometni svet.

Finančni odsek je nadalje predložil občinskemu svetu pravilnik o ustanovitvi tujsko prometnega sveta. Glavna naloga tega sveta je pospeševanje tujskega prometa v Ljubljani. Po krajši debati je bila ustanovitev tega tujskega prometnega sveta odobrena. V tujsko-prometni svet so bili nato izvoljeni: prof. Jarc, Peter Sterk, za zbornico TOI dr. Ivan Pless, konzervator dr. Stele, ravnatelj velešolskega Dular, en zastopnik zveze za tujski promet, zastopnik avtomobilskega kluba g. Rado Hribar, za mestne urade arhitekt Šubie in ravnatelj Šibenik, zastopnik železniške direkcije g. Petek in končno gg. Badjura in prof. Wester.

Poročilo gradbenega odseka

je podal podžupan, profesor Jarc. Prošnji Janeza Legata glede zamenjave mestne parcele in odkupa že postavljene zgradbe v Stančevi ulici je bilo ugodeno. Dobil bo 10.000 Din.

Prošnja Marije Ježa in drugih radi opustitve 7 m poti je bila odklonjena.

Prošnja Ignacija Novaka je bila odložena. Odklonjena je bila prošnja Ivana Širka za parcelacijo na Poljanah.

Prošnja Marije Ojstriž za odobritev parcelacije v poljanskem predmestju je bila odobrena. Prav tako prošnja Ig. Kavčiča in Matije Kešeta v Kapucinskem predmestju in Ivana Usenika v Gradšču.

Mestna občina bo zgradila ob Marmontovem trgu kanalizacijo.

Večja debata se je razvila o tem ali naj odstopi mestna občina tivoljski ribnik in dolnarne društvo »Zoo« za nastanitev živali. Sklenjeno je bilo, da se ta tivoljski ribnik prepusti »Zoo« do jesenske razstave, od tedaj naprej pa bo mestna občina že preskrbela društvu »Zoo« primerne prostore, če mu ne bo odstopila ribnika v trajno uporabo.

Poročilo personalno-pravnega odseka

je podal dr. Bohinjec. Na dnevnem redu so bile razne prošnje za sprejem v ljubljansko domovinsko zvezo.

Nujni predlogi.

Podžupan prof. Jarc in obč. svetnik Tavčar sta vložila nujni predlog: Spričo pretežke in nenakomerne obremenitve, ki izhaja zaradi unifikacije občinskih doklad na državne direktne davke, prošimo finančnega ministra, da revidira svoj odlok z dne 9. aprila 1930 in usreče splošni želji občinskega sveta in ogromne večine ljubljanskih davkoplačevalcev, in sicer v smislu, da dovolj na zgradarino in pridobitno pobiranje 40%, na društveni davek pa 150% občinskih doklad, Tavčar in prof. Jarc utemeljujejo ta predlog s tem, da 60% unifikacija občinskih doklad pomenja veliko breme za majhne obrtnike, trgovce in majhne industrije, za velike družbe pa pomenja znatno olajšavo. Samo ena velika družba v Ljubljani bi z unifikacije pridobila 1.200.000 Din.

Dr. Ravnikar ob tej priliki poda daljšo izjavo, v kateri graja formalne napake, ki so bile izvršene pred proračunom, pri sklepanju proračuna, pri predložitvi proračuna finančnemu ministru in sedaj po proračunu. Predlog prof. Jarca in Tavčarja je bil nato soglasno sprejet.

Po daljših in mestoma prav hrupnih debatah so bili odklonjeni nato nujni predlogi dr. Gregorčiča zaradi predložitve računskih sklepov za lansko proračunsko leto občinskemu svetu, Ivana Hribarja, naj se ustavi akcija za pragmatiko mestnih uslužbencev in reorganizacija mestnih uradov, dokler ne izide državni uradniški zakon, in pa predlog Ivana Hribarja, naj mestna občina ne investira nič več v mestno kopališče v Mednem.

Odklonitev zadnjega predloga je mestni župan molvil s tem, da ni v proračunu za to nič določenega in da se torej ne bo nič investiralo. Sledilo so nato še razni samostojni predlogi, nakar je bila javna seja občinskega sveta zaključena. — Nato je sledila tajna seja.

Dr. Kosta Jovanović †

Belgrad, 30. apr. AA. Davi ob 15 je umrl v Belgradu dr. Kosta Jovanović, bivši podpredsednik belgrajske občine. Dr. Kosta Jovanović je bil rojen v Vranju 21. septembra 1875. Gimnazijo in višjo šolo je končal v Belgradu, nato pa kmetijsko akademijo na vseučilišču v Bonnu. Nato je bil tajnik ministristva za narodno gospodarstvo, tajnik trgovske zbornice v Belgradu, načelnik ministristva za socialno politiko, vršilec dolžnosti predsednika belgrajske občine, honorarni profesor kmetijske fakultete na belgrajskem vseučilišču. Z Jovanom Škerličem in Dragišo Lapčevićem je bil vodja socialno demokratske stranke. Kasneje je prestopil v samostojno-radikalno stranko in bil v njej eden najbolj vnetih mlajših delavcev.